

GERİ DÖNÜŞ YÖNERGESİNİN AVRUPA ADALET DİVANİ TARAFINDAN YORUMU

THE INTERPRETATION OF RETURN DIRECTIVE BY EUROPEAN COURT OF JUSTICE

Gerçek Şahin YÜCEL*

Özet : 2008 yılında kabul edilen ve Avrupa Birliği'nde yasadışı göçmenlerin dönüşü ile ilgili hazırlanan yönerge önemli bir adım olmuştur. Böylece "gönüllü dönüş"ü teşvik etme amaçlı ortak bir strateji belirlenmiştir. 2009'dan ATAD'ın yaptığı yorumlar, yabancı ülke uyruklular için umut verici ve koruyucu bir yapıya sahiptir.

Anahtar Sözcükler : Göç, yasadışı göç, idari alıkoyma, alıkoyma süresi, yönerge, doğrudan etki

Abstract : The directive; adopted in the year of 2008 in relation to the return of the immigrants in the EU; constituted an important step. Thereby, intending to induce the "voluntary return" is determined. The interpretations of the ECJ delivered since 2009 has a promising and protective structure from the point of third countries' nationals.

Keywords : Immigration, illegal immigration, administrative detention, detention period, directive, direct impact

Avrupa yasaması 2008 yılında; yasa dışı yerleşim halindeki, üçüncü ülke uyruklarına uygulanacak standartlar ve hukuksal işlemleri devreye sokan; bir "geri dönüş"¹ yönergesi kabul etti. Yönergenin yararı pek çok üye devletin hukukunda, özellikle de azami idari alıkoyma süresi sorunu hakkında iyileştirmeye olanak tanınmasıydı. Dahası, yönergenin yayınlandığı dönemde beş üye devlet, alıkoyma süresinin² sınırlandırılmasında bir eksiklik çekmekteydi.

* Öğretim Görevlisi. Dr., Marmara Üniversitesi Avrupa Birliği Enstitüsü

¹ AP ve Anay. UE, üye devletlerde yasa dışı olarak ikamet eden üçüncü ülkeler uyruklarının geri dönüşüne uygulanabilir ortak standartlar ve işlemlere ilişkin 16 Aralık 2008 tarih ve 2008/115/CE numaralı yönerge: JOUE no L 348, 24 Ara. 2008, s.98.

² Estonya, Finlandiya, Litvanya, Hollanda, İsveç.

Yönergenin başlıca etkisi, alıkoyma müddetini 6 ay ile sınırlamak oldu. Bu dönem istisnai olarak 12 ay kadar daha, yani toplamda 18 aya dek uzatılabiliyordu. Bir geri dönüş kararına maruz kalan yabancıların korunmasını iyileştiren başka ilerlemeler de kaydedildi: Bedelsiz bir yasal desteğin³ tanınması, geri göndermeyle bağlantılı kararlar⁴ karşısında bir askıya alma başvuru hakkının garanti edilmesi, durumları vaka vaka⁵ değerlendirmeye alma gerekliliği olarak, topluluk yargıcının hukuksal görüşünden hasıl olan ilkelerin uygulamaya sokulmasının yanı sıra, bir ölçülülük ilkesinin⁶ sistematik olarak ve işlemin tüm aşamalarında tatbikatı.

Yönerge, ilgili üçüncü ülke uyuğunun kendi ülkesine geri gönderilme sürecini, geri gönderme kararları ile başlatan işlemi uygulamaya koydu. Geri gönderme kararı, kalışı yasadışı ilan etmekte ve bir geri dönüş zorunluluğu öngörmektedir. Bu karardan itibaren, bir ilk dönem açılır. Bu da 7 ila 30 günlük bir mühlet zarfında gönüllü bir geri dönüşe olanak verir. Eğer uyruklar buna riayet etmezse, bir uzaklaştırma kararı alınabilir ve uzmanlaşmış bir merkezde alıkoyma da dahil olmak üzere, zorlayıcı tedbirler alınması yoluna gidilebilir. Her bir aşama, en azından sözde, garanti ile çevrelenmiş ve bir ölçülülük ilkesine tabi tutulan, uyruklar nezdinde her türlü önlemi almış gibi görünen niteliklere sahiptir. 15. madde özünde, alıkoymanın, sadece yeterli ancak daha az zorlayıcı önlemlerin etkili şekilde uygulanabildikleri hallerde kabul edilebilir olduğunu öngörür. Ölçülülük ilkesinin yapılan yorumu, bilhassa devletleri dolaşım özgürlüğü açısından daha az engelleyici önlemleri sürdürmek konusunda uyardığında, mahkeme tarafından olağanda takip edilene benzer gibi durmaktadır.

Adı geçen yönerge, Avrupa'da medyada yoğun biçimde yer aldı. Kimileri bu yönergeyi açıkça utanç yönergesi olarak nitelendirmiş, sığınma talep edenler ile yabancıların temel haklarına gerçek bir saldırı olarak görmüşlerdi. İlk bakışta yönergenin pek de yüksek hedefleri olmadığı sonucu çıkarılabilir. Gerçekten de, metin özensiz bir dille kaleme alınmıştı, bu nedenle de kapsamını yakalamak zordu. Varolan

³ Madde 13 prg 2 ve prg 3

⁴ Madde 13 prg 2

⁵ 6'yı göz önünde bulundurarak. Bu hususta ATAD, 29 Nisan 2004, dava C-482/81, Orfanopoulos ve Oliveri

⁶ 16'yı göz önünde bulundurarak.

ulusal haklara kıyasla, sağladığı katma değeri zayıf gibi görünüyordu. Üstelik Avrupa'ya getirdiği katma değer pek mütevazı olduğunu ortaya koymakta ve yaptırımların karşılıklı tanınmasına indirgenmekteydi. Yönergenin okunması sırasında gözler umutsuzca, Avrupa Temel Hakları Beyannamesi bünyesinde yeniden doğrulanmış olan Avrupa temel değerlerini aramaktaydı. Doktrin, bu haliyle yargıçların kesin karar verme amacıyla yönergeyi yorumlamasına davetiye çıkarıyordu.

Mahkeme sözü edilen yönelimleri iki seferde yorumladı. Üstelik yönerge, her türlü beklentinin aksine, Avrupa Birliği'ne üye devletlerin arazisi üzerinde yasadışı ikamet etmekte olan yabancıları koruma altına alan bir sığınak haline geldi. Mahkeme tarafından yapılan yorumla, kabul edildiği sıralarda gerici olarak nitelendirilmiş olan bu standart, AB yargıcına, ülkelerin güvenlik fiillerini yönlendirme olanağı tanıyan koruyucu bir yasa gibi göründü.

I- Geri dönüş yönergesinin 2009 tarihli Kadzoev davasıyla⁷ ilk yorumlanması

Mahkeme, geri dönüş yönergesini yorumlamak konusunda ilk kez 2009'da, Yüce Divan'da zorlandı.

Bu davada, Bay Kadzoev 2006 Ekiminde sınırimızın yakınında Bulgar makamları tarafından tutuklanmıştı ve bir geçici yerleştirme merkezinde alıkonmuştu. Bay Kadzoev 2007 yılının Mayıs ayı sonunda ilk kez, aynı yılın Ekim ayında reddedilen bir iltica talebinde bulunmuştu. Bunu iki iltica talebi daha takip etti ki, son olarak üçüncüsü 2009 yılının Temmuz ayında kesin olarak geri çevrildi. Buna koşut olarak, Bay Kadzoev'in avukatı, yine reddedilen alıkoyma tedbirinin değiştirilmesi taleplerinde bulundu. 2009 Martındaki bir kararla, Bay Kadzoev nihayet vatansız kabul edildi. Bulgar Göçmenlik Müdürlüğü, bu durumda Bay Kadzoev'in alıkonmasının sürdürülmesini karara bağlaması için Sofya İdari Mahkemesi nezdinde bir dava açtı. Aslına bakılırsa eski Bulgar mevzuatı, alıkoymanın sınırsız müddete sahip olabileceğini öngörmekteydi ama metin, 2008/115 Yönergesini getirmek üzere 15 Ma-

⁷ ATAD, 30 Kas.2009, dava C-357/09, PPU, Said Shamilovich Kadzoev

yıs 2009 tarihli bir yasa ile tadil edilmişti. Bulgar İdari Mahkemesi'nin de yönergenin alıkoyma rejimini çerçeve içine alan ve özellikle de müddet hakkındaki hükümleri içeren 15. maddeye ilişkin bir dizi soruyla sulh mahkemesine başvurması da böylece gerçekleşti.

İlk dizi soru, uzaklaştırma amaçlı alıkoymanın azami müddetini öncelikle altı ay ile beraber ve buna ilave on iki aylık olası uzatma olarak tespit eden, 15. madde, 5 ve 6. fıkraları konu almaktaydı.

Yargıç ilk etapta bu yeni düzeneğin zaman içerisindeki uygulamasını sorguladı. Mahkemenin yanıtı korumacıydı. Alıkoymanın topluluk mevzuatı tarafından öngörülen azami süresi, yönergenin yürürlüğe girişinden önce başlatılmış olan bir sınır dışı işlemi çerçevesinde tamamlanmış bir alıkoyma dönemini içermek durumundaydı.

İkinci bir soru da, sığınma talep edenlere ilişkin ulusal ve topluluk hükümleri bağlamında alınmış olan bir karara dayanarak, kişinin geçici yerleştirme merkezine konulmuş olduğu dönemin hesaba katılıp katılmamasını öğrenmekle ilgiliydi. Bunun yanıtı olumsuz oldu, çünkü 15. madde dahilinde sınır dışı amaçlı bir alıkoyma söz konusu değildi. Buna karşılık, ilgili bir geçici yerleştirme merkezinde ikamet etmeye devam ettiğinde, sınır dışı etme yargı kararının ifasının temizler nedeniyle askıya alındığı dönem dahil edildi.

Bir başka bir dizi soru da, sınır dışı için makul bakış açısının kalmaması durumunda alıkoymanın artık haklı gösterilemeyeceği ve kişinin serbest bırakılmasının gerektiğini bildiren 15. madde, paragraf 4'ü alakadar etmekteydi. Mahkemeye göre, bu metin ancak paragraf 6'da öngörülen sürenin uzatılması olasılıkları tükenmediği sürece tatbik edilebilirdi. Uzaklaştırma durumunun gerçek olması zorunluydu ve ilgilinin önceden zikredilen mühletler dahilinde üçüncü bir ülkeye kabul edilmiş olması düşük bir olasılık gibi duruyorsa, koşul yerine getirilmemiş oluyordu.

Nihayet, son sorgu mühletlerin bitiminde yapılması mümkün olanları ele alıyordu. Bulgar makamları, Bay Kadzoev'i alıkoymaya devam etmek için, hala daha geçerli belgeleri olmamasını, saldırgan ve barınaktan yoksun oluşunu ve hiçbir gelirin bulunmamasını öne sürmekteydiler. Sulh mahkemesi tarafından bu mesnetlerin de yine geçersiz olduğuna hükmedildi. Yönerge alıkoymanın azami mühletinin herhangi bir şekilde aşılmasına cevaz vermiyordu.

Mahkeme 2009'da geri dönüş yönergesinin ilk adımını esnetti. Korumacı bir yorumu yeğleyerek yönergenin tarzını yumuşatmak istedi. Ama bu yeterli değildi. Her ne kadar ılımlı açıdan bakmak gerekirse de, daha belirgin bir sonuç için 2011 yılını beklemek gerekiyordu.

II- 28 Nisan 2011 tarihli El Dridi davası⁸ tarafından getirilen muğlak açıklıklar

Mahkeme kararının katkısını analiz etmeden önce, davanın konusu üzerinde durmak gerekmektedir: Üçüncü bir devlet vatandaşı olan Bay El Dridi, İtalyan topraklarına yasa dışı olarak girmiştir. İlk olarak 2004'te bir sınırdışı etme kararına; sonra da bir taraftan İtalyan devletinin yeterli yer bulunmaması sebebiyle onu bir alıkoyma merkezinde konuk edememesi, diğer taraftan da kendi namına kimlik belgeleri olmadığı için herhangi bir araçla ulaşım sağlayamaması mesnediyle 2010'da topraklardan uzaklaştırma emrine konu olmuştur. Böylece, Bay El Dridi itaat etmeyerek kamu güvenliği konusundaki hükümleri ele alan, 286/1998 numaralı Hukuk Kararnamesi madde 14, üçüncü paragraf 5⁸ dayanak gösterilerek, 1 yıllık hapis cezasına çarptırıldı. İtalyan yargıç bu maddenin, özellikle de geri dönüş yönergesinin 15 ve 16. maddelerine kıyasla, Birlik hukukuna uygunluğu konusunda şüpheliydi. İşlemin bu safhasında, sergilenen yorumlarda ara karar soruları aracılığıyla mahkemenin görüşünü almaya karar verdi.

Dava çok büyük önem arz etse de, yine de Yüce Divana gönderilmemiş olmasını dikkate almamız gerekmektedir. Bu durum hiç kuş-

⁸ Devlet arazisi üzerinde, haklı gösteren bir neden olmadan, kanun koyucu tarafından benimsenmiş düzeni ihlal ederek, yasa dışı olarak oturan yabancı; ulusal araziye yasadışı girişi [...] veya ikamet izni talep etmemesi veya devletin arazisi üzerindeki varlığını mücbir sebep yokluğunda, öngörülen mühlet içerisinde beyan etmemiş olması veya eğer ikamet izni geri alınmış ya da iptal edilmiş olması neticesinde sınır dışı etme veya geriye iadesine karar verilmiş nedeniyle; mükerrer 5. fıkra mucibince, bir ila dört yıllık bir hapis cezasına hüküm giyebilir. İkamet izninin süresi altmış günden uzun zamandan beri dolmuş ve bunun yenilenmesi talep edilmemiş veya ikamet bağlamında talebi reddedilmiş olmasından dolayı [...]eğer sınır dışı edilmesine karar verilmiş ise, altı ay ila bir yıllık bir hapis cezası tatbik olunur. Her halükarda, mükerrer 5 fıkra gereğince kanun koyucu tarafından verilen uzaklaştırma emrinin ifa edilmemesi durumunda, yabancının alıkonmuş olmadığı sürece, kolluk kuvvetleri tarafından sınıra götürülme ile beraber yeni bir sınır dışı edilme önlemi alınır. Sınıra götürülmenin olanaksız olması halinde, işbu maddenin 1 ve mükerrer 5 fıkralarının hükümleri tatbik olunur [...].

kusuz, davanın 3 veya 5 yargıçtan müteşekkil bir acil divan tarafından ele alınacağını varsayan acil durum usulüne rücu ile açıklanabilir. Lizbon Antlaşması'nın⁹ yürürlüğe girmesinden bu yana Mahkeme, tutuklu bir kişi hakkında, ulusal bir hakim tarafından ara karar bağlamında sorgulandığında, acil durum yargılama usulü geçerlidir.

Adalet Divanı iki aşamada karara varmıştır. Her şeyden evvel bu yönergenin etkileri ve kapsamı hakkında belirlemelerde bulunmuştur ki, bu da onun yönergenin 15 ve 16. maddelerinin doğrudan etkisini onaylamasına olanak tanımaktadır (a). Ardından ikinci aşamada, yönerge amaçları bakımından İtalyan mevzuatının incelenmesine başlamış ve bu sonuncunun uygun olmadığı kanaatine varmıştır (b)

a- Avrupa Adalet Divanı tarafından açıklık getirilen konular

Yargıç bu davada yönergenin, zorlayıcı önlemlerin ölçülülüğüne riayet ilkesi üzerine dayandırıldığını hatırlatmaktadır. Her şeyden önce ölçülülük ilkesi üzerinde genel hatırlatmalarda bulunmaktadır. Geri dönüş işleminin tüm aşamalarına uygulanabilen bir ölçülülük ilkesinin tatbiki; devletleri, özgürlükleri daha zedeleyici yöntemler¹⁰ karşısında daha yumuşak yöntemi¹¹ öne çıkartmaya mecbur bırakmaktadır. Gerçekten de, "2008/115/CE yönergesiyle oluşturulan geri dönüş işleminin aşamalarının gelişim sırası, geri gönderme kararının icrası yönünde alınacak önlemlerin derecelendirmesine tekabül etmektedir; burada, derecelendirme ilgiliye daha fazla serbesti bırakan önlemden, belirtmek gerekirse son gönüllü gidişi için bir süre tanınmasından, onu daha fazla kısıtlayan, yani bir uzman merkezde tutmaya önlemlere kadar giderken, ölçülülük ilkesine riayet tüm bu aşamalar süresince güvenceye altına alınması zorunludur."¹²

Bunun haricinde, ancak geri gönderme kararının, uzaklaştırma biçiminde ifasının, her bir özel durumun değerlendirilmesi anlamında, ilgilinin tavrı ile tehlikeye atılması riski taşıdığı varsayımıyla özgürlüğün kısıtlanması kararına varılmalıdır.

⁹ ABIA madde 267, bent 4 gereğince

¹⁰ Makamlara düzenli ibraz, parasal bir teminatın yatırılması, vs.

¹¹ İlgilinin gönüllü gidişi

¹² Husus 41.

Yönergenin doğrudan etkisinin doğrulanmasına dikkat çekmek yine de ilginç olur. Aslına bakılırsa yaptırım ancak üye devletin belirlenen süre içerisinde yönergeyi kendi hukuk sistemine nakil etmesiyle oluşabiliyor. Oysa geri dönüş yönergesi 20. maddesi en geç 24 Aralık 2010 tarihinde bir nakle gitmelerini devletlere buyurmaktadır ki İtalyan devleti bunu yapmayı ihmal etmiştir. Mahkemeye göre : “bir üye devlet bir yönergeyi süresi zarfında nakletmekte imtina eder veya yanlış bir nakil yaparsa, şahıslar bu yönergenin içerikleri açısından, şarta bağlı olmayan ve yeterince kesin¹³ gibiymiş görünen hükümlerini bu devlete karşı ileri sürmeye yetkilidirler. Oysaki yönergenin 15 ve 16. maddeleri tam da böyle, üye devletler tarafından uygulamaya konmaları için başka unsurları gerektirmeyecek denli, şarta bağlı olmayan ve yeterince kesindirler. Bu onaylama özellikle önem arz etmektedir, çünkü pek çok devlet yönergeyi¹⁴ bu güne kadar henüz hukuki sistemlerine tam anlamıyla geçirmemişlerdir.

b. Kural dışı durumdaki yabancıların alıkonmasının dürüst işbirliği ilkesine aykırı olduğuna hükmedilmesi

Yargıç, bunun ardından İtalyan önlemini ciddi bir şekilde incelemeye davet edildi ve geri dönüş yönergesi açısından uygunluğunun sorgulanması istenildi

İtalyan hükümeti, yazılı gözlemlerinde, kural dışı durumda bulunan yabancılar verilen hapis cezasının “*kamu düzenine ağır bir saldırı oluşturacak biçimde, kamu makamının bir emrinin ihlali durumunda, cezalandırma olarak verilen bir yaptırım*” temsil ettiğine “*Böylelikle, sözü edilen cezanın geri gönderme kararını yerine getirmeye yönelik bir zorlama önlemi olmayıp, yasal düzenin, makamın bir emrinin ihlali karşısında, haklı görülen mesnedin teyit edilmesine tabi olan, önleyici bir tepkisini teşkil ettiğine*” işaret etti.

¹³ ATAD, 26 Şub.1986, dava 152/84,Marshall.- ABAD, 3 mars 2011, dava C-203/10, Auto Nikolovi.

¹⁴ Birleşik Krallık, Portekiz, Polonya, Slovenya, Romanya, Kıbrıs, İtalya, Avusturya, Lüksemburg, İrlanda, Almanya, Danimarka'nın yanı sıra, AB'nin üyesi olmayan ancak Schengen düzeni ve bunun devamına dahil olan iki devlet: Lihtenştayn ve İzlanda.

Cezai yasama alanı ile cezai usul kurallarının devletin yetki alanına girdiği bir gerçektir ve Mahkeme bir yandan da *"hukukun bu alanının Birlik hukuku tarafından etki altına alınabileceğine"*¹⁵ dikkat çekerek bunu açık bir ifadeyle hatırlatmaktadır.

Mahkeme, bu özel durumda, *"üye devletlerin, bu uyuşmaları özellikle de bu devletlerin arazisi üzerinde yasa dışı olarak kalmaktan caydırmaya olanak tanıyan, cezai nitelikte de olsa önlemleri benimsemekte serbest oldukları"*¹⁶ ve *"ne Roma antlaşması gereği, ne de"* geri dönüş *"yönergesinin kanunsuz göç ve kurallara uygun ikamet alanında üye devletlerin cezai yetkisini dışlamadığına"* hükmetmektedir. Daha ilerdeyse¹⁷ Mahkeme devletlerin, 2008/115/CE yönergesinin ilkeleri ile amacına binaen, zorlayıcı önlemlerin topları üzerinde kural dışı bir şekilde kalmakta olan, bir üçüncü ülke uyruğunun uzaklaştırılmasına erişmeye olanak tanımadığı durumu düzenleyen hükümleri kabul edebileceklerini belirtmektedir.

Mahkeme hükmünü, idari alıkoymanın etkili olmadığı üzerine dayandırmıştır. Yönerge ile takip edilmekte olan amaca erişmeye yatkın olmadığı sonucuna varılmıştır. Mahkemenin yargısının, hukuksal bir bakış açısıyla berrak olmaktan uzak kaldığına yine de dikkat çekmek gerekir.

Bu yasal gerekçe eleştirilere yol açtı çünkü Mahkeme bu yetkinin icrası sıkı biçimde çerçeve içerisine alınmış olsa da bir geri gönderme emrine¹⁸ itaat etmenin reddine müeyyideyi ilgilendiren, cezai konuda suç isnadı icra güçlerini nihayetinde devletlerden almaya kadar gitmedi.

Mahkeme, böylelikle; *"üye devletler, anlaşmalardan hasıl olan veya kurumların fülleri sonucu ortaya çıkan yükümlülükleri ifasını güvence altına almaya uygun, her türlü genel veya özel önlemi alırlar"* ve yönergeler ve geri dönüş yönergesi ile izlenenler de dahil olmak üzere; *"Birlik hedeflerinin gerçekleştirilmesini tehlikeye düşürmesi olası her türlü önlemden imtina ederler"* denildiği Maastricht Antlaşması 4. Maddenin 3. fıkrasına dayanarak İtalyan yasalarını uygunsuz buldu. Kural dışı durumdaki yabancıları geri dönüş politikasının; her halükarda en sert önlemler¹⁹ söz konusu

¹⁵ ABAD, 11 Kas. 1981, dava 203/80, Casati.-ABAD, 2 Şub. 1989, dava 186/87.-ABAD, 16 Haz. 1998, dava C-226/97, Lemmens.

¹⁶ Husus 52.

¹⁷ Husus 60.

¹⁸ Yargıç böylesi bir cezanın, özellikle de uygulama koşulları ve usulleri nedeniyle, adı geçen yönerge ile düşünülen hedefini; belirtmek gerekirse kural dışı ikamet eden üçüncü ülke yurttaşlarının etkili şekilde uzaklaştırılması ve ülkelerine iadesi politikasının ihdasını; tehlikeye atma riskini taşıdığına hükmetti (husus 59).

¹⁹ Devletler yine de yönergeden daha az sert ulusal önlemler alma gücünü muhafaza-

olduğunda; bundan böyle Avrupa Birliği'nin icrasıyla, onun münhasır yetkisinde olduğu fikri, gerekçeli kararda yer aldı.

Çok açıktır ki, Mahkeme tarafından ortaya koyulan çözüm, ulusal yargıcın rolü üzerinde bir tesir bırakmıştı. Kendisini, AB hukukunun türdeş ve etkili tatbikinde bir aracı haline getiren klasik bir içtihadı uygun olarak, ondan" 2008/115 yönergesi hülasasına aykırı düşen 286/1998 numaralı hukuksal kararname her türlü hüküm, bilhassa da bu kararnamenin²⁰ madde 14, üçüncü fıkrasını tatbik dışı bırakması" talep edildi. Temyiz yargı dairesi bu şekilde hareket ederek, üye devletlerde ortak anayasal geleneklerin²¹ bir parçası olan, daha hafif cezanın geriye dönük uygulanması ilkesini, gereğince hesaba katmak zorunda kalacaktır.

Yargı kararı dolaylı olarak devletleri; aykırı ulusal standartları yürürlükten kaldırarak ve yönergenin hedeflerini takip etmeye olanak veren hükümler yayınlamaya; geri dönüş yönergesi nin doğru aktarımına girişmeye de davet etmektedir.

Genel anlamda bakıldığında, *El Dridi* yargı kararı muğlaklıktan masun değildir. Resmi düzlemde, açık ve eğitsel gibi görünüyor. Ancak gerekçelendirmesi ve cezai konuda devletlerin yetkilerini çok fazla kılması ile de hayal kırıklığı yaratıyor.

Özet olarak, Mahkeme tarafından yapılan yorumlar yine de tatmin edici gibi duruyordu: kural dışı durumdaki yabancıların temel haklarını korumaya ve devletlerin güvenlik heyulalarını bir parça da olsa dizginlemeye katkıda bulunuyordu. Ancak sulh mahkemesi gerçekten de temel hakların koruyucusu olarak algılanabilir miydi? Son tahlilde, yönerge ile geliştirilen geri dönüş politikasının etkinliği hakkında kendi çözümünü haklı göstermiyor ve önünde sonunda aynen devletlerinkiler denli baskıcı bir yaklaşımı savunmuyor muydu?

za etmektedir. Bkz. karar husus 33: "Her ne kadar bu madde 4'ün 3. cü paragrafı üye devletlere, kurallara aykırı ikamet eden üçüncü ülke uyrukları için; onunla uyumlu oldukları sürece; 2008/115 yönergesinden daha elverişli hükümleri benimseme veya sürdürme yetkisi ihsan ediyorsa da; bununla birlikte, bu yönerge sözü edilen devletlerin düzenlemekte oldukları alanda daha sert standartları tatbik etmesine cevaz vermemektedir".

²⁰ ATAD, 9 Mart 1978, dava106/77, Simmenthal.-ATAD, 22 Mayıs 2003, dava C-462/99, Connect Avusturya. - ABAD, 22 Haziran 2010, dava C-188/10 ve C-189/10, Meldi mel ve Abdalı

²¹ ATAD,3 Mayıs 2005, adli davalar C-387/02,C-391/02 ve C-403/02, Berlusconi ve a. - ATAD, 11 Mart 2008, dava C-420/06, Jager.

KAYNAKLAR

Davalar:

- ATAD, 29 Nisan 2004, dava C-482/81, Orfanopoulos ve Oliveri
ABAD, 30 Kas.2009, dava C-357/09, PPU, Said Shamilovich Kadzoev
ATAD, 26 Şub.1986, dava 152/84,Marshall
ABAD, 3 mars 2011, dava C-203/10, Auto Nikolovi.
ATAD, 11 Kas. 1981, dava 203/80, Casati
ATAD, 2 Şub. 1989, dava 186/87.
ATAD, 16 Haz. 1998, dava C-226/97, Lemmens.
ATAD, 9 Mart 1978, dava106/77, Simmenthal.
ATAD, 22 Mayıs 2003, dava C-462/99, Connect Avusturya.
ABAD, 22 Haziran 2010, dava C-188/10 ve C-189/10, Meldi mel ve Abdalı
ATAD,3 Mayıs 2005, Adli davalar C-387/02,C-391/02 ve C-403/02, Berlusconi ve a.
ATAD, 11 Mart 2008, dava C-420/06, Jager.

Yönerge:

Üye devletlerde yasa dışı olarak ikamet eden üçüncü ülkeler uyruklarının geri dönüşüne uygulanabilir ortak standartlar ve işlemlere ilişkin 16 Aralık 2008 tarih ve 2008/115/CE numaralı yönerge: Avrupa Birliği Resmi Gazetesi no L 348, 24 Ara. 2008, s.98.